

salis Episcopus conatur? » — Cf. Schrader (de Unit. Rom. par. 2. n. 88. seqq.).

976. V. *Obiiciunt hic iterum verba S. Hieronymi: « si auctoritas quaeritur, orbis maior est urbe. Quid mihi profers unius urbis consuetudinem? Ubi cum fuerit Episcopus, sive Romae, sive Eububii, sive Constantinopoli; eiusdem meriti est, et eiusdem sacerdotii. Potentia divitiarum, et paupertatis humilitas sublimiore vel inferiorem episcopum non facit »* — Ad confirmandam responsonem iam datam (n. 938.), adverte — 1) S. Hieronym. certe loqui de potestate *ordinis* cum dicit « ubicumque fuerit Episcopus... eiusdem meriti est »; siquidem paulo ante dixerat: « quid enim facit, excepta ordinatione, Episcopus, quod presbyter non faciat? » Haec certe nequeunt intelligi de potestate *iurisdictionis*, cum presbyteri fuerint ac sint subiecti iurisdictioni Episcoporum — 2) dum vero S. Hieronymus docet: « si auctoritas quaeritur, orbis maior est urbe »; id intelligendum est per se et in subiecta materia: *per se* quidem; quia per se eo maior est auctoritas consuetudinis, quo amplior est: *in subiecta autem materia*; quia consuetudo Romae tunc vigens, qua diaconi praeferebantur praesbyteris, uti indicat ipse S. Hieronymus, ab Episcopo Romano non probabatur; adeoque erat potius abusus eliminandus — Cf. Bellarm. (l. 2. c. 15.).

977. *Dices VI.*: Non possunt esse duo immediati pastores super unum eumdemque gregem, quin confusio in grege et inter ipsos pastores oriatur. Atqui id fieret si Rom. Pontif. haberet episcopalem iurisdictionem immediatam in omnes in Ecclesia. Ergo.

Resp. dist. mai.: non possunt esse duo immediati pastores eiusdem ordinis, seu sine subordinatione unius ad alterum, *conc.*; *secus, neg.* « Inconveniens est », inquit D. Thomas (in 4. dist. 17. q. 7.), « quod duo aequaliter super eumdem gregem constituantur. Sed quod duo, quorum unus principalior alio, super eamdem plebem constituantur, non est inconveniens; et secundum hoc super eamdem immediate sunt et Parochus et Episcopus et Papa ».

Ad quam responsonem confirmandam, praestat advertere episcopatum triplici modo se habere posse: — 1) cum iurisdictione *universalis* et *independente*, sicut est Primatus Rom. Pontificis — 2) cum iurisdictione *universalis*, sed *dependente*, sicut fuit in

Apostolis — 3) cum iurisdictione *particulari* et *dependente*, sicut est in ceteris episcopis. Iamvero licet Apostoli essent episcopi *universales*, id tamen non impediebat, quominus ordinati ab ipsis Apostolis essent veri episcopi, cum vera potestate episcopali « positi a Spiritu Sancto regere Ecclesiam Dei ». Certe Paulus Titum Cretae reliquit, ut episcopales functiones ibidem perageret; nec tamen prohibitus est ipse Apostolus in ecclesiam Cretensem exercere sicut antea episcopalem auctoritatem. Idem dicendum est de S. Joanne, aliisque Apostolis respectu diversarum ecclesiarum, uti constat ex epistolis, Actibus Apostol., atque ex Apocalypsi. Non igitur pugnant inter se episcopatus universalis et episcopatus aliorum particulares in eundem gregem.

Sane in quolibet regno non modo non repugnat, sed exigitur, ut sub rege, supremam et plenam potestatem habente, sint alii magistratus, praefecti, superiores denique, quocumque nomine dominentur: rex enim non potest per seipsum totum regnum regere et gubernare: ergo pari ratione possunt esse in Ecclesia alii superiores, praeter eum qui supremam habet ac plenam potestatem, quin impediant hanc immediate omnes attingere. Solum discrimen est, quod in Ecclesia *Christus ipse*, sicut instituit Primum, ita sub eo instituit ordinem episcopalem, qui proinde semper debet esse in Ecclesia ita ut Episcopi proprie non sint Rom. Pontificis vicarii (n. 542.); cum in aliis regnis ad regem ipsum spectet determinare, quales sint magistratus inferiores, qui eum adiuvent in regni administratione, quique vice ipsius suo munere fungantur.

§ IV.

Ostenditur Rom. Pontificem superiorem esse Episcopis
collective sumptis

978. I. *Ex Scriptura*. Nam — 1) uti supra demonstravimus, auctoritas Primatus continetur sub metaphora *fundamenti*, qua usus fuit Christus Petrum alloquens (Matth. XVI.). Atqui id importat auctoritatem supra Episcopos *etiam collective sumptos*. Ergo.

Prob. min. — a) Fundamenti est non varias aedificii partes seorsum sumptas, sed omnes prout simul coalescent sustentare; nec aliter proprie sustentat *aedificium* — b) Fundamenti est firmitatem et unitatem efficere: et agitur de firmitate ipsius aedificii, et non solum partium eius seorsim; atque unitas proprie respicit partes, prout simul congregantur — c) Quare si episcopi collective sumpti essent superiores Petro, ipsi essent fundamentum eius, et non Petrus eorum: quod quidem est contra institutionem Christi; qui constituit Petrum fundamentum totius Ecclesiae suae, a quo ipsi Episcopi mutuarent firmitatem et unitatem.

2) Illius Ecclesiae Petrus, eiusque successores sunt fundamentum, seu superiores, contra quam Christus primisit numquam futurum ut portae inferi praevalerent: ideo enim constituit Christus Primatum (fundamentum), ut per illum Ecclesia resisteret invincibiliter suis hostibus, et perpetuam firmitatem haberet. Atqui Ecclesia, contra quam portae inferi numquam praevalebunt, est Ecclesia universa, seu *collective* sumpta: non vero fideles aut Episcopi singillatim sumpti, contra quos constat portas inferi quandoque praevaluisse. Ergo.

3) Illius Ecclesiae Petrus est superior, quam Christus simpliciter vocavit Ecclesiam *suam* (super hanc *petram* aedificabo Ecclesiam *meam*). Atqui haec est Ecclesia tota, universalis, secundum partes *collective* sumptas; nam si seorsim sumantur, non constuant *Ecclesiam Christi*. Ergo.

4) Petro pariter promissae ac traditae sunt claves, sed claves *regni* coelorum; atqui regnum importat totam collectionem eorum qui ad ipsum pertinent; ergo Petrus habet claves, seu supremam potestatem in eos omnes qui ad Ecclesiam pertinent *collective* sumptos. Sane qui acciperet *claves* civitatis, non solum in singulos cives, sed in corpus eorum potestatem haberet; Episcopi, qui habent iurisdictionem in particulari dioecesi superiores sunt omnibus dioecesanis simul sumptis: ergo Petrus qui accepit claves *regni*, seu Ecclesiae universae, superior est omnibus qui sunt de Ecclesia *collective* sumptis. Eatenus solum intelligi posset, *coetum* Episcoporum esse superiorem Rom. Pontifice, quatenus apud ipsum esset sola suprema potestas *executiva*, ut aiunt, legislativa vero apud illum: atqui *plenitudinem* supremae potestatis Petro vin-

dicavimus; et ostendimus, formam regiminis in Ecclesia, ex Christi institutione esse *simpliciter monarchicam*. Ergo.

5) Constat ex supra disputatis, Pontificem esse *caput, pastorem, patrem, doctorem et ducem* Ecclesiae. Atqui caput non solum membris seorsim sumptis, sed toti corpori preeminent; pater non singulis dumtaxat filiis, sed toti familiae preeest; pastor non solum singulis ovibus, sed toti ovili; doctor non singulis discipulis tantum, sed toti scholae; dux non singulis tantum militibus, sed toti simul exercitui praesidet. Ergo Rom. Pontifex similiter non fidelibus, aut Episcopis seorsim dumtaxat acceptis, sed omnibus simul seu toti collectioni, atque ita universalis Ecclesiae cum potestate preeest. Nemo sanus dixerit oves singulas subiici pastori; at vero collectionem ovium posse pastori preeesse eique imperare; singulos minores duces supremo subiici, sed coetum eorum ipsi preeesse, etc.

6) Quamobrem si spectemus complexum testimoniorum S. Scripturae, evidens est Christum voluisse ut post ascensionem in coelum Petrus id esset respectu Ecclesiae, quod ipse erat dum visibiliter versaretur in terris: unde Petrus eiusque successores dicti sunt *Vicarii Christi* in terris. At Christus nullo modo subiiciebatur Ecclesiae aut Apostolis *collective* sumptis. Ergo. Hinc est quod ipse protestans Mosheimius (dissert. de Gallorum appellationibus, etc.) scribit: « Quod universis sive singulis ecclesiis preeesse pontificem dicunt, non universae Ecclesiae; id tam mihi scitum videtur, ac si quis affirmaret, membra quidem a capite regi, non vero quod ex membris constat corpus; aut urbes quidem omnes, villas et praedia subesse regi, non vero quae his continetur, ipsam provinciam ».

979. *Ex Traditione* doctrina, de qua agimus, amplissime confirmari posset; sed nostri instituti memores, brevitati consulentes, praecipua quaedam capita commemorabimus, quae sufficient. Itaque I. ex Traditione constat *Pontificem a nemine iudicari*. Id ex antiquis decretis aperte docet Nicolaus (in ep. ad Michaelem Imp.) scribens: « Prima sedes a nemine iudicabitur »; et: « Neque ab Augusto, neque a Regibus, neque ab omni Clero, neque a populo iudicabitur prima sedes ». — Synodus habita sub Adriano II. (c. 4.) enuntiat: « Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum Prae-

sulibus iudicasse legimus; de eo vero quemquam iudicasse non legimus ». — Conc. Lat. III. (can. 1.) agens de casu delinquentis Pontificis, dicit: « Non poterit ad superiorem haberi recursus ». — Ivo Carnuten. (ep. 235.) loquens de Paschale Rom. Pontifice, ait: « Admonendus mihi videtur Papa, ut se iudicet aut factum suum retractet: quod si fecerit, referamus Deo gratias, et gaudeat nobiscum Ecclesia, quae languet, dum caput eius laborat tanta debilitatum molestia: si autem in hoc languore insanabiliter aegrotaverit, non est nostrum iudicare de summo Pontifice ». — Episcopi Galliae vocati ad causam Leonis III. respondent: « Nos sedem Apostolicam iudicare non audemus; nam ipsa a nemine iudicatur, ut et antiquitus mos fuit ».

980. II. Explicite docet traditio, *Pontificem nec a generali Concilio iudicari posse*. Id imprimis facto declaravit Syn. Chalcedonensis (in ep. ad Impp. et in ep. ad Leon., relatis in Act. 3.); nam scribit se damnasse Dioscorum propter hanc praecipue causam, quod in primam sedem sententiam ferre praesumpserit. Conc. vero Constantinopolitanum III. (Act. 10. can. 21.) disertis verbis enunciat: « Si synodus universalis fuerit congregata, et facta etiam fuerit de sancta Romanorum Ecclesia quaevi ambiguitas et controversia; oportet venerabiliter et cum convenienti reverentia de proposita quaestione sciscitari, et solutionem accipere aut proficere et profectum facere, non tamen audacter sententiam dicere contra summos senioris Romae Pontifices ». — Unde Adrianus (ibid. Act. 7.) per Petrum Diaconum improbata « intollerabili Photii praesumptione », qua in Rom. Pontificem iudicium instituere ausus est, docet, atque exemplis confirmat, id nec a Concilio generali fieri posse, nisi Sedes Romana ipsa concurrit vel praecedit in iudicando.

981. III. Haec omnia potiorem vim obtinent *ex rationibus quae afferuntur*. Etenim Nicolaus hanc assignat rationem: « auctoritate Sedis Apostolicae maior non est »; Adrianus: « minoribus licetum non est resistere maioribus »; Patres Romani sub Symmacho: « Sedi Apostolicae singularis in Ecclesiis convenit potestas »; Gallicani sub Leone: « caput omnium Dei Ecclesiarum est Pontifex »; Ennodius: « uni Petro dictum est, super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam »; Avitus: « si subditos nos esse terrenis

potestatibus iubet arbiter coeli; non facile datur intelligi, qua vel ratione vel lege ab inferioribus eminentior iudicetur. Nam cum celebri praecepto Apostolus clamet, accusationem vel in presbyterum recipi non debere: quid in principatum generalis Ecclesiae criminacionibus licere censendum est? » Et: « non minus diligenda est in ecclesia Sedes Petri, quam in civitate apex mundi »; deinde: « si Papa urbis vocatur in dubium, Episcopatus iam videbitur, non Episcopus vacillare ».

982. IV. Quapropter traditio declarat, *Pontificis causas unius Dei iudicio reservari*. Id asseritur in Act. Synod. IV. Romanae sub Symmacho, quae hunc Pontificem immunem pronuntiat ab omni imputatione, « quantum ad homines respicit », sed « totam causam Dei iudicio reservavit »: Patres autem huic Concilio hac forma subscripserunt: « huic statuto nos, in quo totam causam Deo commisimus, subscrivimus ». Ennodius in huius Conc. Apologia a Synodo Romana sub eod. confirmata, ait: « Aliorum forte hominum causas Deus voluerit per homines terminare; Sedis Romae Praesulem suo sine quaestione reservavit arbitrio. Voluit B. Petri successores coelo tantum debere innocentiam ». — Avitus in eadem causa nomine Episcoporum Gallicanorum ad Senatores Romanos scribens, inquit: « Intelligimus Symmachum Papam, si saeculo primum fuerat accusatus, consacerdotum suorum solarium potius quam recipere debuisse iudicium. Quod Synodus ipsa laudabili constitutione prospiciens, causam, quam pene temere suscepserat inquirendam, divino servavit examini ». — Unde Innoc. III. (serm. 2. de consecr. Papae) scribit: « In tantum mihi fides necessaria est, ut, cum de caeteris peccatis solum Deum iudicem habeam, propter solum peccatum, quod in fide committitur, possim ab Ecclesia iudicari ». — Et S. Petrus Damiani (concert. inter adv. Reg. et def. Eccl.): « Damnatio Papae tam gravis et inexplicabilis est, ut non humano, sed divino dumtaxat sit tractanda iudicio ».

983. V. Constat e contra Rom. Pontifices emendare posse et emendasse Conciliorum decreta. Atque — 1) haec doctrina diserte traditur. Ita de pseudosynodo Ephesina scripsit Gelasius (epist. ad episc. Dardan.): « Dioscorum secundae sedis praesulem sua auctoritate damnavit Sedes Apostolica, et impiam synodum non con-

sentiendo submovit: ac pro veritate ut Chalcedonensis synodus fieret, sola decrevit. Sicut id quod prima sedes non probaverat stare non potuit; sic quod illa censuit iudicandum, Ecclesia tota suscepit ». Idem vero Gelasius generaliori formula (in cit. epist.) subiungit: « Cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam, quo rumlibet sententiis ligata Pontificum, sedes B. Petri Apostoli ius habeat resolvendi ». Et (lib. de anathem.): « Totum », inquit, « in Sedis Apostolicae positum est potestate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apostolica, hoc robur obtinuit; quod refutavit, habere non potuit firmitatem » Idem docent Julius I. (apud Socrat. lib. 2. c. 13.); Sixtus III. (in Ep. ad Episcop. Illyr.); Pelagius II. (in Ep. 4. ad Episcop. cum Jo. Constantinop. non congregatos); Nicolaus I. (in Ep. 8.), etc. — Quare consentanee hisce Gelasii declarationibus, Hinemarus (lib. de divert. Loth. et Teutber.) scribit: « Quibus omnibus demonstratur, quia synodus comprovincialium episcoporum iudicia, generalis autem synodus comprovincialium diiudicationes sive dissensiones vel probet, vel corrigat; Apostolica vero Sedes et comprovincialium et generalium retractet, refricet, et confirmet iudicia; sicut epistolae Leonis atque Gelasii, caeterorumque Rom. Pontificum, et Sardicensis synodus evidenter ostendunt ». Inde etiam ortum illud Ratherii Veronensis episcopi (in itinerar.) scitum effatum: « Nusquam ratum, quod illuc irritum (nempe penes Apostolicam Sedem); nusquam irritum, quod illic ratum fuerit »; et Ratramni (lib. 4. adv. oppos. Graec.): « Quaecumque Concilia eius sententia roborata sunt, rata manserunt: quae vero damnavit, pro nihilo reputata fuerunt, nec auctoritatem ullam habere potuerunt ».

2) Haec vero omnia facto ipso confirmantur. Conciliabulum Ephesinum reiectum fuisse a Leone I. omnes novimus; Ariminense reiecit Damasus; cum solus Rom. Pontifex, ut supra meminimus, obstitisset canoni XXVIII. Concilii Chalcedonensis nullam idem canon unquam vim habuit; unde Graeci ipsi illum ex codice suae ecclesiae expunxerunt. Synodus Constantinopolitana, habita anno 755. ab episcopis 388. contra cultum Ss. imaginum ab Hadriano II. fuit reprobata, etc.

3) Missa hic facimus quae pertinent ad auctoritatem concilia convocandi, eis praesidendi, eadem confirmandi, eis praescribendi

normam et regulam, etc.; quam tota antiquitas agnovit in Rom. Pontifice: haec enim alterius loci sunt. Sufficit hic exscribere testimonium Leonis X., qui (Const. *Pastor Aeternus*, in Conc. Lat. V. sess. 11. promulgata) ait: « Solum Rom. Pontificem, tanquam auctoritatem super omnia Concilia habentem, tum Conciliorum indicendorum, transferendorum ac dissolvendorum plenum ius et potestatem habere, nedum ex Sacrae Scripturae testimonio, dictis Patrum ac aliorum Romanorum Pontificum, sacrorumque Canonum decretis, sed propria etiam eorumdem Conciliorum confessione manifeste constat.

984. VI. Sed revera ea Gallicorum distinctio inter Ecclesiam *collective* et *distributive* acceptam ignota fuit toti antiquitati, et ortum habuit, ut diximus (n. 957.), tempore Concilii Pisani. Quod etiam patet ex agendi ratione adversariorum, qui ad suam doctrinam roborandam non alios laudare potuerunt auctores, quam aliquos qui circa tempora Concilii Constantiensis scripsere, quando nempe schismatis tenebris excoecati veritatem non satis assequi poterant. Hinc verissime dicere potuit Andreas Duvallius (de compar. sum. Pont. et Conc. quaest. 7.), doctrinan, quam nos hic propugnamus, tali auctorum numero et gravitate gloriari, ut « totus orbis, exceptis pauculis doctoribus, eam amplectatur ». Imo ipse Gersonius fatetur, haeresim sapuisse dicere Papam Concilio esse inferiorem. Haec enim habet (de potest. Eccles. consid. 12.): « Fallor si non ante celebrationem huius Constantiensis synodi, sic occupaverat mentes plurimorum, literarum magis quam literatorum, ista traditio, ut oppositorum dogmatizator fuisset de haeretica pravitate vel notatus vel damnatus: huius rei signum accipe, quia post declarationem eiusdem S. Synodi, inveniuntur qui talia passim asserere non paveant ». — Unde quotquot antiquae traditionis monumenta Rom. Pontificis Primatum extollunt, eadem Primatum in universam Ecclesiam *collective* etiam acceptam exhibent.

985. Ex dictis aliquae *rationes theologicae* desumi possunt ad rem confirmandam. Ac — 1) nulla suprema auctoritas agnoscitur in Ecclesia potest, nisi constet eam a Christo fuisse constitutam; atqui nullibi legitur Concilio sine Papa fuisse a Christo supremam potestatem collatam. Ergo. — *Prob. min.* Si omnia confe-

rantur tum Scripturae, tum traditionis testimonia, veluti duplex subiectum *inadæquate* distinctum supremæ potestatis invenimus; nempe Petrum solum (quodcumque ligaveris, etc.), et Corpus Apostolorum, *incluso Petro* (quaecumque alligaveritis, etc.). Atqui quando habetur Concilium sine Papa, neutrum ex illis subiectis potestatis supremæ habetur. Ergo —

2) Si Concilio sine Papa *suprema* auctoritas tribuenda esset, haec ei competeteret vel — a) ratione auctoritatis Episcopalis, qua Patres congregati gaudent; vel — b) ratione ipsius collectionis; vel — c) ratione representationis, quatenus Concilium illud repreaesentaret Ecclesiam universam. Atqui ex nullo capite competit Concilio, de quo agimus, supremæ auctoritas. Non quidem ex 1°; nam potestas Episcopalis sic singulis collata fuit, ut esset ad certos subditos determinata, atque ab alia auctoritate dependens: id constat ex reservationibus, ex hierarchia quae vigere debet ac viget in Ecclesia, etc. — Non ex 2°; nam ipsa collectio Episcoporum *per se* efficit iurisdictionem *extensive maiorem*, quatenus ad plures subditos extenditur; non vero *intensive*, quatenus plus possit in illos omnes, quam singuli Episcopi in suos subditos: auctoritas *intensive* maior non posset aliter ei competere, quam ex institutione Christi; et saepius diximus, nihil huiusmodi Christum promisisse Episcopis sine *Capite* — Non ex 3°; nam imprimis Episcopi omnes seorsim a Capite, repreaesentarent Ecclesiam absque eius praecipua et essentiali parte: quod quidem non est repreaesentare universam Ecclesiam. Deinde vero eatenus repreaesentatio Ecclesiae universae conferre posset supremam potestatem quatenus Christus eam contulisset immediate Ecclesiae et non Petro: atqui ostendimus, supremam potestatem in universam Ecclesiam a Christo fuisse immediate Petro collatam. Ergo.

Hinc universitas Parisiensis (an. 1396.) in causa Petri de Luna appellans ad futurum, certum ac legitimum Pontificem, ait: « Certum est, Episcopum Rom., tamquam Vicarium Christi, non habere superiorem, cum Christus non habuerit, et Ecclesiam Catholicam a se et per se fundatam Petro tamquam Capiti tradiderit gubernandam ». Idemque docuerunt duo præcipui Doctores Parisienses, D. Thomas et S. Bonaventura. Primus (de Pot. q. 10. a. 4. ad 13.) scribit: « Sicut autem posterior Synodus potestatem

habet interpretandi Symbolum a priore Synodo conditum, ac ponendi aliqua ad eius explanationem, ut ex praedictis patet: ita etiam Rom. Pontifex hoc sua auctoritate potest, cuius auctoritate sola Synodus congregari potest; et a quo sententia Synodi confirmatur, et ad ipsum a Synodo appellatur: quae omnia patent ex gestis Chalcedonensis Synodi ». Alter (opusc. de Eccles. Hier. Par. 2. c. 1.) ait: « Summus vero Pontifex, *penes quem prima in terris residet auctoritas*, non a rege, non a principe, non ab homine iudicatur, *solius Dei iudicio reservatur* ».

986. SCHOLION. Iam vidimus (n. 948.), Concilium Vaticanum ex statuta vera natura Primatus immediate inferre tum quedam specialia iura propria Primatus, tum condemnationem quorundam specialium errorum, qui illi opponuntur. Necesse tamen non est haec diserte ac fusius prosequi; nam — 1) eo ipso quod haec sint immediata corollaria definitae naturae Primatus, iis argumentis, quibus haec adstruitur, illa etiam confirmantur — 2) Plures auctoritates, quas in adstruenda vera natura Primatus recitavimus, directe ac diserte efferunt eadem corollaria — 3) Quaestio de specialibus quibusdam iuribus aut erroribus, quae pertinent ad Primatum aut eidem opponuntur, agitari nequit nisi inter illos, qui ex una parte agnoscent Primatum, et quibus ex alia nondum perspecta omnino est natura illius, huiusmodi erant Gallicani. At cum iam demonstratus sit Primatus Petri eiusque successorum, atque eius natura definita; supervacaneae fere evadunt quaestiones illae. Revera caput errorum Gallicanorum in hac re erat superioritas Concilii præ Papa. Igitur satis erit corollaria illa paucis attingere.

987. I. Infert Conc. Vaticanum ius Rom. Pontificis « libere communicandi cum Pastoribus et gregibus totius Ecclesiæ ». Porro si Rom. Pontifex habet supremam potestatem ordinariam ac *immediatam* in singulos fideles et Pastores, ius ei inest ad media sine quibus non posset ius suum exercere ac suum munus implere. Atqui libera communicatio cum Pastoribus et gregibus est medium necessarium ad exercendam immediatam iurisdictionem in omnes. Ergo ius habet ad hanc liberam communicationem — Pariter damnat Concilium sententias eorum, qui dicunt liberam